

„Йохан” – Христо Смирненски

1. Създаване на творбата:

- отпечатана 1921г. във в-к „Червен смях”;
- пресъздава въстанието на берлинския пролетариат през януари 1919г. и неговия кървав разгром;
- без да е очевидец, чрез творческото си въображение Смирненски рисува художествено правдиво подвига на революционните маси и на един от редовите борци.

2. Композиция на творбата

- творбата съдържа четири части:
- започва с мрачната картина на януарска вечер; „малките врата”, „дървения праг” показват, че героят живее в бедняшкия квартал;
- описанието на барикадата; Йохан е един от многото – идва непознат и остава такъв до края на боя;
- единичният подвиг на героя – героичната му смърт на барикадата;
- заключителна част – връща към зимната картина на Берлин; авторът набляга на „смъртната пустота”;
- първата и четвъртата част се свързват и затварят рамката на творбата; обединява ги тишината и образът на чакащата жена.

3. Основни мотиви:

- мотивът за жертване на личното и семейно благо в името на революционната идея;
- мотивът за „дванайсетия кобен час” – за последния час на стария свят; по волята на съдбата /исторически справедлива/ престъпната власт е осъдена, краят ѝ е предначертан;
- мотивът за приемственост на борбата – редом се бият и умират „старик белобрад” и млад мъж – в борбата за нов и по-справедлив свят съществува приемственост; „Всяка капка кръв пред вас/ ще бликнат нови хиляди борци” – хипербола.

4. Образи в творбата

а/ врагът

- оформен с конкретни очертания в творбата: хусарите стрелят, просъскват гневно и т.н.
- в предстоящата схватка врагът е от другата страна на барикадата;
- б/ образът на революционера – Йохан
- Йохан е символична фигура на бореца, описана в две плоскости:
- б1/ личният живот на персонажа
- творбата го показва в момент на тръгване и раздяла със съпругата;
- напускането на интимния свят и потопяването в борческия става бързо и решително /”отмина той и всичко опусте.”/;
- моментите са маркирани с характерните знаци на човешкото преживяване – жената изтичва на ръце с дете и всичко това потъва в грохота на престрелката;
- б2/ на барикадата
- Йохан не приема, че човекът е социално обречен и се включва в битката за справедливост;
- въздухът се раздира от „гърмеж и вик”, а пламъкът с червен език обгръща града – символична картина на бунта, на решителния „бой последен”;
- разкрит е героизмът на Йохан пред врага – „Елате вий, престъпни синове!”; не се плаши от смъртта – „ще срещна щика в своето сърце”
- удивителните знаци изразяват решителността на героя;
- гърмящият и умиращият Йохан е даден в рамката на изпращането и очакването; лит. образ на жена му е прилепен до борческата изява, но неутрално и пасивно.
- в/ образът на жената
- началната и финалната части спират вниманието върху образа на жената; във финала се повтаря въвеждащата картина „И стиснала детенцето си, тя/ все чакаше със поглед замечтан.”
- тя не се противопоставя на избора на Йохан, не го спира; мълчалива жертва своето малко щастие в устрема на борбата;
- описанието на очакващата жена е драматично пресъздадено: „поглед замечтан” – инверсия; „несдържан горък плач” – епитети; „в ужас и копнеж една жена” – контраст;

- съдбата на жената и преживяванията ѝ са изместени на заден план от суровата романтика на революцията и барикадата, където отделният човек се стапя в общността на своите братя и намира смисъла на живота си.

5. Описание на сблъсъка

- ударението в кратката поема пада върху яростната и безмилостна схватка, в която – персонажът, борец до край, отдава воля и жизненост, изгаря в буйните пламъци на сблъсъка;

- няколко детайла внушават драматичността на двубоя – и от едната, и от другата страна крецят, викат неистово: смъртта е ненадейна и груба /”старикът белобрад, оплискан с кръв, повдига се едвам ...креци издъхвайки”/; доубиването сякаш завършва картината на безкомпромисната и жестока битка.